

SzGy08 - Készítse el szőlő telepítésének előkészületeit, telepítésének megtervezését !

Szőlőtelepítési terv

- Terület kiválasztása – szempontok: klimatikus és domborzati viszonyok, talaj, fekvés --
- olyan terület ahol a szőlő vegetációjában az ökológiai potenciál a legjobban érvényesül.
- Éves terv: telepítési ütemezés az egyes területekre
- Fajták kiválasztása
- Területrendezési feladatok
- Sor és tőtávolság
- Támrendszer
- Telepítési technológia: talajelőkészítés, tápanyagfeltöltés, ültetési mód
- Munkaerő szükséglet
- Közlekedési és szállítási infrastruktúra
- Eszközellátottság
- Pénzügyi terv: beruházás és megtérülés, jövedelmezőség számítások
- Térképek: 1:10000 léptékű átnézeti térkép, és 1:1000 léptékű részletes térkép
Bemutatja: felszínalakítást, utat, csatornát, közműveket, táblabeosztást, épületet ha van.

Szőlőtelepítési engedély

- 7/1990 (XII.25) FM rendelet szabályozza
- 1500 m²-nél nagyobb telepítést engedélyeztetni kell
- zárt borvidéken csak meghatározott fajtákat
- a telepítési engedély kérelmet a polgármesteri hivatalba kell benyújtani

Kérelem tartalma:

- Tárgya: telepítés pótlás átoltás
- Terület ismertetése
- Az ültetvény ismertetése (fajta, alany, sor/tő táv, helyrajzi szám, termőhelyi kataszteri osztály)
- tervezett időszak
- termőre fordítás határideje

Fajtaválasztás

- borvidéken engedélyezett fajta
- piaci igények
- jövedelmezőség
- termés mennyisége (átlag 9-10 t/ha), minősége (legalább 17 mustfok)
- korai, közepes vagy késői szüretelésű legyen

Tereprendezés (meliorizáció)

- Terepakadályok eltávolítása (fa, bokor, ő, vízmosás, stb) – erdőgazdasági gépek
- Nagyobb felszíni egyenetlenségek simítása
- 5-12 fokos lejtő megengedett
- 12-18 fokos lejtő esetében teraszkialkítás, vagy hegy-völgy irányú ültetvény --- CÉL: hogy géppel művelhető legyen
- tereprendezés: dózerek, talajmarók, szkréperék – nagyon költséges
- tereprendezés a telepítés előtt 1 évvel befejeződjön

Talajvizsgálat

- megállapítja a talaj összetételét, tápanyagtartalmát --- > a szükséges tápanyagfeltöltés mértékét
- Talajminta: 0,5 – 2 ha területről, talajfúróval 0-30 cm és 30-60 cm mélységből
- Mintazacskóba tenni, hely, idő
- Talajvédelmi Állomáson elemzik
- tápanyagtartalom, kötöttségi szám, kémhatás, humusztartalom
- vizsgálati módszerek:
  - vegyszeres: nem mutatja ki a tápanyag felvehetőséget
  - elektromos ultrafiltráció: talajoldat tápion koncentrációját határozza meg, és a felvehető tápanyag elemek mennyiségét

Talajelőkészítés

- **Alaptrágyázás**: telepítés előtt szerves (60-70 t/ha) és műtrágya (6-10 t/ha foszfor és kálium)
- csekély humusztartalomnál 90-100 t/ha
- első évben lehet zöldtrágyázni: pillangós virágú növényvel
- **talaj mélyfogatása** (70cm) – 100-110 kw teljesítményű lánctalpas/kerekes géppel
- **tárcsás boronázás**
- lejtős területen hamar ki kell tűzni a sorokat és a sorközökbe rozstot vetni, megakadályozni az eróziót és deflációt
- talajfertőtlenítés (pl. Schell DD, Telone II, Ipam, Dazomet) – 10-20 fokos talajra , enyhén nedves talajra – utána a talajfelszínt boronázni kell

Táblák kitűzése

- a telepítés egysége a tábla (0,5-2 ha), téglalap alakú legyen a gépi műveléshez
- a táblák 5-10 hektáros tömböket alkotnak, szélén 4-10 m széles út van

Sor- és tőtávolság

- A sor és tőtávolság a tökeművelési mód határozza meg.
- Tenyészterület: egy-egy tőke számára rendelkezésre álló mégyzetméterben kifejezett terület – Ma ez 3-5 m² azaz kb. 2000-3500 tőke/ha.
- Nagygazdaságokban: 180 -250 cm sortáv és 100 cm tőtáv

Tőkehelyek kijelölése

- A tábla széleit huzallal bekeretezzük.
- A széleken kijelöljük a sorokat.
- A sor két vége között nem nyúló huzalt húzunk ki
- A huzalon bejelöljük a tőke-távolságot, fémlapokkal, vagy csipeszekkel
- A jelölések mellett pálcákat szúrunk le
- Lyukat fúrunk, és behelyezzük a szaporítóanyagot
- A huzalt tovább lehet vinni egy másik sorba

A szaporítóanyag előkészítése

- A szaporító anyagról egy évvel a telepítés előtt már gondoskodni kell.
- Szaporítóanyag: jól tárolt, egészséges gyökérezetű és vesszejű, éprügyű, tökéletes forradású kell legyen – kérge zöld, fája zöldesfehér, rögye zöld színű, gyökérezete duzzadt
- A gyökeres vesszőt vagy gyökeres oltványt 2 ép rügyre kell visszavágni , így a legjobb hajtáskezdemény tud érvényesülni
- Gyökeret is vissza kell vágni: 8-10 cm-re a gödörbe ültetéshez, 2-3 cm-re a fúróval való ültetéshez. Fontos, hogy a gyökér ne legyen kiszáradt állapotban, ezért megfelelően kell tárolni (földben, konténer, kád vödör – vízben)

Ültetés

- márc. vége, április vége a szokásos – őszi telepítésnél kupacolni kell a vesszőket
- Az ültetés mélysége: 2 rügy legyen a talaj felett. Az alsó rügy 5-6 cm-re a talajszinttől.
- **Gödörbe ültetés:** 40-50 cm , húzzunk rá földet, taposással tömörítsük, a félig betemetett gödörbe 7-8 l vizet öntsünk, aztán temessük be.
- **Kézi fúróval ültetés:**
homokos talajon: fúróval lyukat ásnak, ebbe kerül a vessző, a lyukba szórítóvasat/pallost teszünk a talajtömörítés érdekében;
kötött talajon: iszapolni kell, vízszugárral bemossák a talajt, vagy híg sarat öntenek a lyukba. Behelyezik a vesszőt, majd a víz elszivárgása után betemetik a lyukat.
- **Hidrofúróval:** nagyobb méretű telepítéseknél; vízszugaras fúró, 3 kPascal víznyomás; beleültetik a lyukba a szaporítóanyagokat.
- **Ültetés fóliatakarással:** gyommentesen tartja a szőlőt; a tőkesorokat 120-140 cm széles 0,1 mm vastag fóliával takarják; előtte a szőlősor két oldalán ekével mélyedést csinálnak, ebbe hajlik bele a fólia két széle, majd földet húznak rá. a tőkehelyeket pálcákkal jelölik ki. A fóliát átszúrják, és kerestalakban behasítják. Elültetik a tőkét

Befejező munkák

- az elültetett vesszőket „csirkézik”, ráhúznak földet a kiszáradás ellen; tavasszal el kell távolítani a földet
- csirkézés helyett műanyag hüvelyt is alkalmaznak

Fitotechnikai műveletek

- 3-4 hajtás fejlődik, ebből általában 2 erős 2 gyengébb;
- júniusban: a 30-40 cm-es hajtások közül a két legerősebbet laza kötéssel tőketámaszhoz rögzítjük; ez lesz a tőketörzs alapja, a többit levágjuk
- július végén már csak a legerősebb hajtást hagyjuk meg; esetleg kettőt
- a hajtásokat nem csonkázzuk az első évben

Agrotechnika

- sorközökben mechanikai talajművelés
- a fóliázott sorokban a kibújó gyomok kihúzása
- gyepesített sorközökben fűnyírás

Növényvédelem

- azonos mint más szőlőkben; kórokozók, kártevők ellen
- kis lombfelület, célzottan kevés permetlé

Támrendszer

- a jobb művelhetőség érdekében támrendszer kell
- a költségek számottevő hányada megy el erre
- Elemei: végoszlopok, közbenső támoszlopok, tőketámaszok(karók), horgonytartók huzalok (2,2...2,8mm), tartókengyelek, bilincsek, feszítők
- Anyagok:
Akácfa: faanyagvédelmi eljárások: sóoldattal, égetéssel, rézgális, karbolineum, xylamon
Vasbeton
Fém

A szőlősgazda legnagyobb vállalkozása az új szőlő telepítése. Éppen ezért kell nagy figyelmet fordítani erre a munkafolyamatra.

Őszi/téli telepítés: Jobban, erősebben fejlődik mint a tavaszi

- Régen: A régi szakkönyvek szerint akkor szabad szőlőt telepíteni, amikor tavasszal már kellően felmelegedett a talaj. Ez az időszak térségünkben általában április második felében köszönt be.

- Ma: A telepítés időpontját vizsgálva azonban kiderült, minél korábban telepítettünk szőlőt, annál erősebb a növény fejlődése az év folyamán. Ha tehát a talaj-előkészítést – **mélylazítást** – sikerült időben elvégezni, és **a talaj körülbelül négy hétig ülepedett**, akkor már legjobb ősszel telepíteni. Fagymentes napokon ültessünk, az ideai időjárás ideális erre a munkára. A nyugalmi időszakban, novembertől márciusig telepített szőlő korábban fakad és erősebben fejlődik. Az őszi és téli ültetéskor elmaradhat a tőke beöntözése is, viszont gondosan kell tömöríteni a földet a gyökerekhez.

Talaj előkészítése: vízpótlás biztosítása az oltvány számára (Agrisorb)

- Az Agrisorb egy, az egészségre teljesen ártalmatlan gélszerű anyag, mely nagy a vízbefogadó képességgel rendelkezik. Egy gramm belőle 300 gramm vizet képes befogadni, illetve lekötni.
- Az őszi–téli ültetéskor már ajánlatos Agrisorbot használni, ezzel is biztosítva, hogy az oltvány a tél alatt ne száradjon ki. Az Agrisorbbal kezelt növények tavasszal még az öntözött egyedekhez képest is erősebben növekednek, jobban fejlődnek.
- Ha az ültetés előtt az Agrisorbot megfelelő vízmennyiségben felhígítjuk (1 kiló Agrisorbot 100 liter vízben oldjuk fel), akkor **gélszerű anyagot kapunk, melybe az oltvány gyökerét belemártjuk**. A gélszerű anyag a talajban az egész év folyamán megtartja vízkészletét, amit csak lassan ad le, így a fiatal gyökerek már kezdetől fogva kellő vízmennyiséghez és oldott tápanyaghoz jutnak. A gélszerű anyagot úgy hígítjuk, hogy az oldat a gyökereket bevonja. Ajánlatos 1 liter vízhez még 100 ml Darina folyékony humusztartalmú trágyát is adagolni. Ezzel a növény számára biztosítottuk az optimális tápanyagellátást is a korai, kezdeti növekedéshez.

Talajfertőtlenítés: Talajlakó kártevők ellen

- A talajfertőtlenítés szükségességéről jó, ha már az ültetés előtt meggyőződünk. Ugyanis a talajlakó kártevők (pl. mocsospajorok, drótférgek, cserebogárpajorok) több évig károsítanak a talajban. Migráló életűek, és ilyenkor a hidegben már nem látjuk őket, mert a talaj alsó rétegeiben tartózkodnak. Ám tavasszal, felfelé jövet, minden fiatal gyökeret megrágnak, elpusztítják a növényeket.
- Ha a területünk fertőzött, akkor ajánlatos **a kiásott gödör aljába megfelelő mennyiségű talajfertőtlenítő szert szórni**. Ilyen készítmény például a Diazinon 10 G (5 gr/m²), melyet 2-3 cm vékony földréteggel takarunk be. Az oltványokat csak ezután ültessük el. Legjobb azonban tavasszal az egész területen elvégezni a talajfertőtlenítést, ha már azt nem tettük meg a talajforgatáskor.

Őszi telepítéskor kupacolás

- Az őszi telepítéskor a szokottnál magasabban kupacoljunk, mert a kis földhalom később megsüllyed, és az elültetett oltvány a tél folyamán takarás nélkül marad, könnyebben éri fagy- vagy vadkár, esetleg kiszáradás.

Az indítótrágya nélkülözhetetlen

- Fontos, hogy telepítéskor alap- vagy indítótrágyát is adagoljunk a növénynek, mert ezzel jelentősen befolyásolhatjuk a szőlő leendő termőképességét.

- Forgatással a trágya a talajjal jól vegyíthető, és a tápanyag mélyre vihető.
- Közismert, hogy csak a nitrogéntrágya mosódik le könnyen a talajban.
- A kálium és a foszfor a felső rétegekben kötődik meg, és nagyon lassan mozog a földben. Ezért telepítéskor a talaj alsó részeibe több foszfort és káliumot juttatunk, ott tartalékokat halmozhatunk fel a következő évekre.

Szerves és műtrágya

- Csak a harmonikus és az adott talajnak megfelelő trágyázás adhat jó eredményt, ezért a szerves és a műtrágyát együtt adagoljuk. Ajánlatos azonban előbb megvizsgáltatni a talajt, hogy ne találomra trágyázzunk.
- A szerves trágya lehet érett istállótrágya vagy komposzt. A ilyen trágyák a növény számára szükséges tápanyaggal rendelkeznek, miközben elsősorban a nitrogént növelik.
- Ezért foszfort és káliumot is ajánlatos külön adagolni a földkeverékbe. A szerves trágya nagy értéke, előnye, hogy nemcsak tápanyagokat, hanem sok hasznos talajbaktériumot is tartalmaz.
- Házikertekben is adjuk meg a növénynek a szükséges tápanyagmennyiséget. Ez 10 négyzetméterenként 60 kg szerves trágyát és 4–7 kg különböző műtrágyát jelent. A szegényebb talajokon nagyobb, a gazdagabb, pihentebb talajokon kisebb mennyiséget adjunk.
- Ha nincs szerves trágya, akkor háromszoros mennyiségű műtrágyát adagoljunk, természetesen vegyük figyelembe a műtrágya hatóanyag-tartalmát is.
- A műtrágya mindig hatásosabb, ha a szervesszel együtt adagoljuk. Ügyeljünk arra, hogy a szerves trágya érett legyen, mert az el nem bomlott komposzt vagy éretlen trágya további bomlása során tápanyagot von el a szőlőtől, azaz nemhogy elősegítené a fejlődést, hanem károsan hat rá. Aki tehát szőlőt akar telepíteni és művelni, az saját érdekében alaposan készüljön fel rá.